

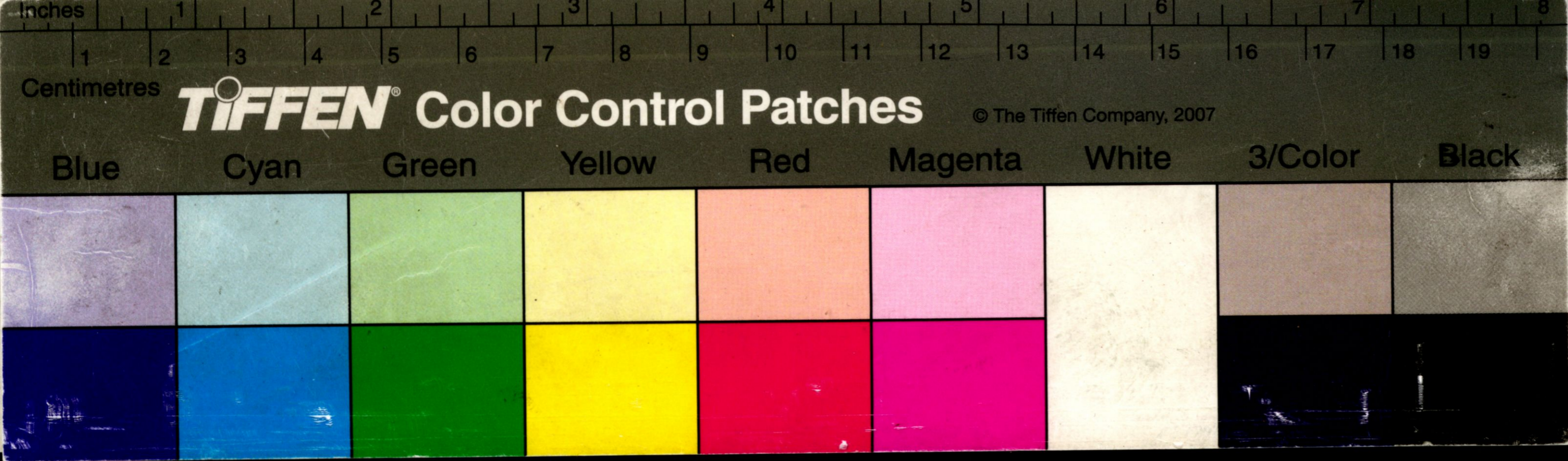

55.274.

Y. E. könyv címe:
Komáromi Cs. György.

Arx judicialis astro-
logiaról és iustitioról
csillagokról való judi-
cium. Debrecen 1665.
No. d. S. K. Regi
magyar könyvtára 477.

RMKI.1023.

[Faint, mostly illegible handwritten text on the left page of the manuscript.]

SS 274.
AIANLO LEVEL.
döben uifagrol, valamit ír-
nek. El szantám magam-
ban, de meg el hattam.
Fel tettem, hogy mentem
hozza kezdjek, de meg le-
tettem. Vegre mind az al-
tal ugyan ezen allottam
meg, hogy gondolatom-
ban, ha Isten seget, és
menőyek. Hozza kezd-
tem, s-hamarjában, az al-
kalmatóság szerént, hogy
már azon meloságos Ur-
nak, leveletirok, az üstö-
kös csillagokrol, és Astro-
logusokrol, ez munkáts-
kát irram. De Deák nyelv-
ven.
A 3
A Szabasi ofholae

dőben uifagrol, valamit ír-
 nek. El szantám magam-
 ban, de meg el hattan.
 Fel tettem, hogy menten
 hozza kezdjek, de meg le-
 tettem. Vegre mind az al-
 tal ugyan ezen állottam
 meg, hogy gondolatom-
 ban, ha Isten seget, elő-
 mennyek. Hozza kezdet-
 tem, s-hamarjában, az al-
 kalmatosság szerént, hogy
 már azon meltoságos Ur-
 nak, levelet írok, az üstö-
 kős csillagokrol, és Astro-
 logusokrol, ez munkáts-
 kát írtam. De Deák nyelv-

Az ³ven
 A S. Pataki ophelae

Méltóságos Uramnak

ven. Minthogy pedig Kegyelemtek; inkább ert az maga született nyelvén, mint az idegen R O. M A I nyelven, voltak olyak Kegyelemtek között, kik kívánták, hogy ha érkezném, Magyar nyelvénis írnam-le. Meg-cselekedtem, im le-irtam, néhol változtatván, némelly Theologusink neveit, kiket a' Deákban, más vallásu embernek írván, ki hadtam, ebben ki-irván, néhol pedig alkal-
massan bővítvén, De a' do-
lognak

lognak valóságát; az irás-
nak leveli rendit; s' mi-
uoltát, meghadtam. Mind-
azáltal hogy az Olvasó, job-
ban el-mehessen benne,
Tábláját csináltam, és ő
magát az irást, C X X,
cikkelyekre osztottam.
Mivel pedig T. U. ke-
gyelemtek adott ez Magya-
rul valo irásomra okot;
kegyelemtek nyujtott ki-
bocsátására segítségét: Ke-
gyelemtek b. nevéitiltent
leg illendőbbnek, arra, hogy
eleiben függessztessek. Ke-
gyelemtek ez elsőben dea-
kul

Ez kis munkácskának mutató

T A B L A I A.

Ez munkácskában be-foglaltatik.

1. Alkalmatossága az irásnak. I.
2. Indító oka. II.
3. Fel tett czellya s' rendi hogy
vagyon.
  1. A' jövendőlo Astrologusok-
rol, s' Astrologiarol. III.
holott le-tetetik, ez az Irás.
    1. Miről és micsoda ellen
nincsen. az
      1. Az Astronomia, s' Astro-
nomusok. IV. V.
      2. Az Astrologia, s' Astro-
logusok, a' mennyiben nem
jövendőlok. VI.
    2. Miről és micsoda ellen va-
gyo, az, a' jövendőlo Astro-
logia, s' Astrologusok.
VIII. kik
      1. Isten előtt gyúlósegef-
sek. IX.

T A B L A J A.

2. Hejában valok és babo-
nások. XII.
3. Isten boszbuságára valok.
XVII.
4. Isten népenek boszszusa-
gára valok. XXIV.
5. Hazugok, csalárdok.
XXVII.
mely meg-mutattatik.
  1. Az Sz. Irás tanubizonfa-
gaból. XXVII. XXVIII.
  2. Fundamentomiknak fun-
damentomotlanfagából.
XXXI. mellyek.
    1. Az egnek tizenket ha-
zai. XXXII.
    2. Azoknak jedzeft. xxxiii.
    3. A' Bujdoso csillagoknak
fel-magaftaltatasa. xxxiv.
    4. Azonoknak esete, le-
vettetése. XXXV.
    5. Azonoknak hármassaga.
XXXVI.
    6. Azonoknak ereje, s' ter-
mezete. XXXVII.

A 6

7 Az

7. Az allo csillagoknak ereje. XXXVIII.
8. Az Zodaicus 12. jegyeinek ereje, mind
 1. Önnön magokban.
 2. A' Trigonusokban. XXXIX.
9. A' bujdosó csillagoknak öröme, &c. XL.
3. Az földi helyeknek, az Egi jégjek alá való helyheztesenek helytelenségéből. XLVII. XLVIII.
2. Az üstökös csillagokról LX. holott.
 1. Fel tetetik haró dolog, hogy az üstökös csillagok.
 1. Termelzee szerent valok. LXIV.
 2. Akarmikor is voltának eleitől fogva. LXV.
 3. Gonoszok elől jaroinak tartattanak. LXXII.
2. Meg mutattatik, hogy nem jövendölhetni be őök gonosokat, s. egyebet. 7. fundamētöbol.

1. Mert semmi bizonyost felőlök nem tudhatni ha kérdésbé jő: LXXVI.
1. Micsodák leg'enek. LXXVII.
2. Mellyek szerző okai? LXXVIII.
3. Miből legyenek? LXXIX.
4. Micsoda formajuk? LXXX.
4. Mi végre lesznek? LXXXI.
5. Holott teremnek? LXXXII.
6. Mellyik plagara lattassanak? LXXXIII.
7. Micsoda időben, s' meddig tarcsanak? LXXXIV.
2. Mert nem-is jegyek, s' jelek. LXXXVI.
3. Mertha jegyek volnanak is, csak természetbeliek volnanak. LXXXVII.
4. Mert sokszor lattzottanak, de nem követte semmi közönféges veszely. XCI.
5. Mert sokszor jöt mutattanak inkább; XCIX.
- A 7 6. Mert

MUTATO TABLAJA.

6. Mert sok nemzet lattja egy-
szer mind, s' nem tudhatni,
mellyikre hatarozodik. CIII.
7. Mert sokszor eleg veszely e-
lett az embereken, eleg go-
noszt értenek, de elötte üstö-
kös csillag né volt mely meg-
mutogattatik az Historiakbol.
CVII. CVIII.
4. Be-rekesztese, melly leszén.
1. Be summalással, fejezessel.
CXVI.
2. Intéssel. CXVIII.
3. Egyes kívánfaggal votum-
mal. CXX.
4. Helyenek, idejének meg-
jelentésével. CXX.

AZ TEKINTETES és NAGY-
ságos Urnak,

COB FRIDERIK FAR-
KASNAK. Neudingben Zafz-
los Urnak.

Az Felsőges ROMAI CSASZAR
hadi Tanácsának. Camarásának,
és egy dicsiretes gyalog Regi-
mentjének leg felső Colonellu-
sának, az Strafaknak leg felső Ge-
neraljának es Præfectusának, és
azon felsőges CSASZAR Ö felső-
ge Szatthmari Várának Com-
mendantjának,
&c.

Egészséget, boldog életet, és alázatos Bol-
galattjának készseget!

TEKINTETES és NAGY-
ságos Uram, ez mostan fo-
lyo Boldog afzszony havá-
nak, akkor mulik vala-el maso-
dik

dik napja, hogy Tiszteletes DOBOZI ISTVAN Uram, ennek az Városnak, az felső esztendőben, hetedszeri fő Biraja, este, asztalnál, az vacsora közben jelenté, hogy Nagylágod, levelet küldvén az Tiszteletes Tanácsnak, voltaképpen kívánja, hogy vagy az a' Bujdosó *Astrologus*. Hiberner, innen. (ha itt volna) Szatthmarra küldtetnék, vagy, ha ki közöttünk, az minap fel tettett ŰSTÖKÖS CSILLAG felől, valamit mondhatna, annak értelme, s' velekedése, Nagylágoddal közöltetnek. Mikor, és micsoda valaszt tett legyen az Tiszteletes Tanács, abban semmi értelemre nem volt, hanem hogy Nagylágodnak meg-irták, hogy az az *Astrologus* innen el-ment, más pedig, az ki az *Astrologiat* gyakorolna, mi közöttünk nincsen. Igazán-is pedig. Mert afféle, *judicia* jövőendő mondo *Astrologia*nak,

nak, költött dolgaiban, s' hazuglagiban, kiesint gyönyörködünk. Mindazáltal az *Astrologia*rol, Csillagokrol, és űstökös Csillagokrol, az Szent Irás magyarázo-is mondhat valamit, az Sz. Irás szerént.

II. Minekokaert, noha Nagylágod én tölem személyem szerént, semmit sem kérd, és kíván, kit Nagylágod fejere vagy fekete légyek, sőt legyeke ez vilagon avagy ne, ingyen nem-is elmert, (jollehet valaményire elmért az Tekintetés és Nagylágos Keresztelő Iános, Dipendáiban Zafzlos Ur, &c.) mivel mindazáltal Halgatoimtol kívánt, ehez képeft, hogy Nagylágodnak az minapi űstökös Csillagokrol: ez levelem által valamit jelentsek, hasznosnak itilem lenni; és mivel hogy jól tudtam, hogy Nagylágodtol egyebekre-is minden féle ezen dolog ki terjed, elmémet, sok egy

4 AZ ASTROLO-

egy hazi gondaim és foglalatof-
sagim között rea adtam.

III. Ha annak-okaért Nagysá-
godat, azén személyemnek cse-
kély és homályos volta meg nem
botránkoztattya, s' ez levelem-
nek együgyűsége meg nem sérti,
bántya, az *Astrologus*okrul, azok-
nak jövődó mondó *astrologia*já-
rul, és az üstökös csillagokrul,
igen együgyűven és rövideden,
valamit mondok.

IV. ELSŐBEN. Az mi az
*Astrologus*okat, és az jövődó
mondo *Astrologiat* illeti, noha jól
tudom, hogy az *Astrologus*okon,
mind az Regieknel mind az Mo-
staniaknal, értettetnek az *Astro-
nomus*ok, és az *Astrologian* az *Astro-
nomia*; nem akarom mindazáltal
ez nevezet alatt be-foglalni, és
ez írásommal illetni, az *Astrono-
mus*okat, azokat az Csillagokat
szemlelő, s' Eg-jaratat vizsgáló böl-
cseket, kik az Egnek és azon
lévő

GUSOKROL. 5

lévő Csillagoknak természetit,
mozgását, és mertekit, tudakoz-
zak, vizsgáljak; elmejeknek sze-
kerén az szép tiszta hig egen jar-
nak, és az egi seregeket ottan-
ottan meg-latogattyak.

V. Nem akarom illetni az *Astro-
nomiat*, az *Theoretica Philosophianak*
igen gyönyörűséges részét, mely
vagyon, az Egnek és azon lévő
Csillagoknak természetiről, moz-
gásáról. Maradgyon-meg az
*Astronomus*oknak, az ő tisztesé-
gek, hírek nevek és dicsiretek.
Maradgyon helyben, s' bekével
az *Astronomia*-is.

VI. Nem akaró illetni az *Astro-
logiat*-is, azt az Csillagokrol valo-
tudományt, az mennyiben csil-
lagok, és annak gyakorloit, azo-
kat az *Astrologus*okat, kik az csil-
lagoknak jarását kelesit, az buj-
doso csillagoknak mozgását, fel-
kelesit, le-menefit, ez vagy amaz
helyben letet, változást; az nap-
ban

ban és holdban lenni szokott fogyatkozások; az esztendőknél, holdnapoknak, heteknek és napoknak, vizsontagságok, &c. vizsgáltyak, merseklők, tudakozások, és némelly természet szerént való dolgokat, mellyeknek természet szerént szükségesképpen meg kell lenniük, (mineműek az napbeli, holdbeli fogyatkozások) minek előtte meg-lennenek, az előtt sok idővel meg-jövendőnek, és mondanak, kiknek tudománya *Computus*nak mondatik, és *Alstedius*tól, az *Egmerefról* való tudománynak *Vranometrianak*, harmadik részének, tartattatik, az *Encyclopaedianak* tizéhetedik könyvében.

VII. Mert ez ö magában dicsőséget érdemel: nem csak javalható, hanem igen igen hasznos is, nem csak gyönyörűséges elmelkedéseket jogtal és bárt önnön magában, hanem felette igen sokat is használ, az Istennek félelmere való

den, hold alatt levő dolgokban, természet szerént, és akarat szerént valóban, hogy attól az Csillagoknak elkerülhetetlen, meg-gátolhatatlan, erre vagy amarra való hajlandóságától, és munkalkodásától, függenenek szükségképpen minden jövődő dolgok. Minnekaért minékünk meg kell magunkat önnünk, hogy azt az közönséges tevelygest, melly nem csak az mindennapi közönséges experientiaival, és egyenes okossággal, hanem az Szent Irással is ellenkerzik, ne javallyuk, és ne kövessük.

XVI. Így becsülly azon *Astrologus*okat, az ő jövődő mondo *Astrologia*jokkal. *David Pareusis*, amaz igen igen régi *Hejdelbergai Academiában*, jeles tanító. Sz: *Mathe Evangelionának*, második részének második verset magyarul van. Így becsülly amaz nagy *Theologus*-is, *CALVINUS IANOS*, őket. *Esaias* irásának, negyven negyedik részének hu-

szonótódik verket magyarázván. Guilielmus Perkinus pedig ugyá *Anti-prognosticon*, jövendő mondasok ellen valót írt, az ő tisztelességekre, mitogatván babonas, verkes hejában valófogokat, sok erősegekkel.

XVII. *Harmadszor.* Isten boszszufagára valok, és azon, szolgai által munkálkodo Istenel ellenkezők, ujjat vonok. Mert holott az egy igaz Istennek tulajdona, az csupa akarát szerént való, lehető vagy el-mulható, jövendő eventusokat, tudni, eleve meg-latni, eleve meg-mondani és jövendőlni, ezek még-is magoknak koporittyák, és az ő mesteriségeknek hatalmábá helyeztetik. Holott az igaz és örök Isten, eggyikkel ezzel, tudni-illik az jövendő dolgoknak eleve meg-tudásával, mint egy megkülönböztető jeggvel. külömböztette meg-önnön magát az

hamis

hamis és nem-igaz Istenektől. Efa. 44. rész. 7. vers. *Kicsoda úgy mond olyan mint én? hisz elő a' mi el-mult, és mondgya meg azt, és rendellye-el azt ennékem, mioltatol fogva ez világnak népet rendeltem, és a' jövendőket, vagy a' mellyek következnek mondgyak-meg nekem.*

XVIII. Meg-akarnak ez aránt Istennel ostozni az *Astrologusok* a' dicsőségéből, holott mindazáltal Isten az ő dicsőséget masnak nem adgya. Efa. 42. rész. 8. v.

XIX. Sőt meg-fosztyák az Istent dicsőségetől. *Mert mihelyen erőt veszzen az a' tevelyges, (azt mondgya egy jeles Theologus. Efa. 44. rész. 25. v. magyarázván:) hogy az Csillagoknak uralkodásait igazgatják az embereknek elete, ottam mindgyart fel-fordittatik az Istennek ítélő széké, hogy ne legyen ez világnak ítélő biraja az büntetésekben, vagy az kik el-vesztenek, irgalmasságából, ne adgya-meg azoknak életet. Mert*

az kik azt velik, hogy az Csillagok, az ő viszsza vonatattlan mozgásokkal, jarásokkal viselik az embereknek eleit, egyszermind meg-keményednek arra, hogy képzék s' gondolják magokban, hogy mindenek olly meg-gatolhatatlan szükségesképpen lesznek az természeti dolgok mozgásatol, hogy azoknak az Isten sem alhat ellenek, el annyira hogy az Istennek semmit se hadgyanak. Ek-képpen el-temetődven az Istennek ite-leti, el-oltatik az kegyesség, és el-tö-völteik minden könyörges.

XX. De ugyan azon *Astrologia*-fok, az ő szolgálai által munkal-kodo Istennel ujjat-is vonsznak, s' ellenkeznek, nem külömben, mint az Sidok, miképpen Szent Istvan, első martyr, nekik szemekre hánya, Act. 7. 51. Kemény nyaku, és körülmetelelt szivü és fülü emberek, is mindenkoron az Sz. léleknek ellene igyekeztek.

XXI. Mert akar mit mondjon Isten az Sz. Irásban, ezek mind ellen-

ellenkezőt kiáltanak. Mond Isten Ieremias által 10. relz. 2. v. *A' po-ganyoknak utai ne tanuljatok, és az égen való jelektől meg ne ijedjete. De ezek az jövődő mondo Astrologusok azt mondgyak. Igen-is tanuljatok, és meg-ijedgyete. Mond Isten az Salamon Predika-tor által. 9. relz. 14. v. Nem tud-gya ember az ő idejet, mint az halak, mellyek meg-fogattanak az gonosz ba-loban, és az madarak mellyek meg-fogattanak az törben. De ezek azt mondgyak: Igen-is, mi tudgyuk esztendejet, holnapjat, napjat és csak nem oráját-is, és meg jö-vendőlljük, jo idejen meg-möd-gyuk. Mond Isten az ő Fia által. Act. 1. v. 7. Nem ti dolgotok az idő-ket és az alkalmatosságokat tudnotok, mel-lyeket az Atya, az ő maga akarattya-ban helyheztelet. De ezek azt han-nyak vetik, hogy ő nekik min-den gondgyok és dolgok ebben áll, hogy az időket és alkalmat-*

rosságokat tudhassak. Mondote Isten az Sz. Pal Apostol szaja által. Act. 17. vers. 25. 28. *Az Isten ad mindeneknek életet, lehelletet és mindenedeket.* Ister: *Ő benne élünk, mozgunk és vagyunk.* De ezek azt kiáltozzák, hog'az életnek maradafa, az bujdosó csillagoknak erejétől, és munkalkodásától függ.

XXII. Semmivel nem különbek ezek az jövendő módó *Astrologusok* az Egyptombeli Iannésnél, és Iambresnél, az Pharao Kiraly *Astrologus*nál és Bölcséinél, kik, az mint Sz. Pal az Ő Timotheussának írja. 2. Tim. 3. vers. 8. Mofesnek és Aronnak ellene állottanak. El-veté Aron a' fő Pap az Ő, veszfőjert. Pharao előtt az Egyptom Kirallya előtt, és az Ő szolgái előtt, hogy az Pharao szívenek meg-hajtására, esudat tenné, és kigyová változek. De látatának Őket meg-jadzottatni, azok az Egyptomi *Astrologusok* az
 Ő varas-

Ő varasfokkal. Mert el-vertek Ők is, kiki az Ő vesfőjert, és kigyokka lőnek az veszfők. Exod. 7. 13. 14. 15.

XXIII. Semmivel nem különbek Elymasnál, vagy Barjesusnál. amaz Cyprus szigetében, Őrdögnek szolgáló *Magus*nál. Ki, midon Sz. Pal az Szigetnek tisztartója, az Sergius Pal, eszes okos ember előtt, az Istennek beszédet, predikallaná, ellenkezik vala Ő vele, akarvan el-hajtani az tisztartót a' hittől. Act. 13. 8.

XXIV. *Negyedszer*, Az Isten népenek-is boszszuságára valok. Mert ezt, az Ő rettenetes jövendő mondásikkal, és iszonyú csudálatos prognosticalasokkal, elijesztik, rémitik, és csak nem a' kétségben esenek veszedelmes Őrvényében ejtik. Mert akarmi láttasék az Egen, vagy Bujdosó csillagoknak Őszve-menése; vagy azoknak ellenben-állása; vagy
 B. s. napbe-

napbéli és holdbéli fogyatkozás; vagy üstökös csillag; vagy valami egyéb affele égi dolog, igen ritkán (ha nem soha) ígérnek az Istennek népének kívánatos jövődől dolgokat, hanem azt írják mindenkor többire, hogy azok rettenetes gonoszokat jelentenek.

XXV. Holott mindazáltal azoknak, kik az Istennek szeretik, mindenek javokra szolgálhatnak. R. Ö. 8. v. 28. Holott az Isten, közepette vagy az ő városának az az, népének, meg nem mozdul az, meg-segíti azt az Isten, reggel felé, Psal. 46. vers. 6. Ugy hogy, ha az föld meg-változik-is, vagy ha az hegyek a' tengernek szivében (közepiben) mennek-is, zúgnak, és fel-zavarodnak azoknak vizei, meg-rendülnek az hegyek az ő kevélységére, azt mondhattak mindazáltal, s' azt is mondgyák bizonynyal: Az Isten nekünk oltalom, és erősség, igen kész segítség az nyomorúságokban. Annak-

okáért

okáért nem félünk. Psal. 46. 2. 3. &c. Holott a' lehoza környüle vagy az ő népének, mostantul fogva mind örökké, akképpen: miképpen a' Ierusalém környül, hegyek vannak Psal. 125. v. 2.

XXVI. Midőn ekképpen bánának az Istennek nepevel, Ieremiás Propheta idejében, az Astrologusok, és őket effele ijesztől dolgokkal rémitenek, meg-szánván Isten az ő népét, erős parancsolattal erősítette és bátorította azok ellen. Az égen való jelekiül meg-ne ijedgyetek úgy mond: Mert a' Pogányok szoktak azoktól meg-ijedni. Ierem. 10. rész. vers. 2.

XXVII. Ötödször. Végre hazugok, kik a' gorombákat álmokul reá-vezzik, és a' szegény köfséget nyavalyásul meg-csallyák: Elsőben, bizony Istentől az Esaiás Propheta által azt érdemlettek, hogy hazugoknak mondassanak. Esa. 44. 25. En vagyok úgy mond az, azki semmisse része az hazugok-

B6

nak

mak jegyeket, és az jókat meg-bolondítja.

XXVIII. Kiszodák ite a' Hazugok? Az Astrologusok, minnyájan többire egy szájjal, úgy vallyák az Irás magyarázok, kik között Xantes Pagninus, Cornelius á Lapide, Franciscus Vatablus, ki Parisban a' Sido nyelvet, dicsireteffen tanította, és a' ki helyében következett, Bertinus. Vannak ugyan némeltyek, kik aze a' Sido igét *Baddim*, az hazuglágért veszik, de mind egyetelzen. Mert csak annyi, mint ha mondaná: *Azokban az jövendőmondásokban, mellyeket az Astrologusok árulgatnak, csak merő azon csupa csalárdságok, hazugságok vannak, a' mint egy igen tudos ember, CALVINUS, ez helynek magyarázattyában fel-jedzette. No ha egyébaránt ugyan azon, az Astrologusokrul magyarázza, kik a' Babyloniabélseknél igen híressék valának*
minden

mindent jövendőnek vala' a' mint alittyák vala, kekiül származott az a' hamis Astrologia, mellyet judiciarianak binak, mellyel ma-is sok szépelemék megvesztegettetnek.

XXIX. De azoknak jegyei mellyeket Isten semmivé tesz, mellyek? Azon meg-nevezett tudos ember azt mondgya: hogy Isten e' nevezettel jelenti a' Csillagoknak állását, őszve-menésit, és külömb külömb fele tekintetit, a' mellyekrül az Astrologusok bölcselkednek, és a' mellyekből jövendőnek vala a' Chaldeusok, és alittyák vala, hogy a' jövendő dolgokat meg-tudgyák. Hazugok annak-okaért.

XXX. Ugyan-is miért tiltotta meg Isten Moses által az Astrologusait, még pedig egyáltalában, minden kikötés nélkül. Deut. 18. v. 10. hanem hogy meg-mutarná azt, hogy minden bizonytal semmi nincsen abban egyéb, merő csalárdságnál, mely-

sül minden egyes embereknek isz-
nyodniuk kell, a' mint ugyan azon,
ugyan ott mondgya.

XXXI. *Osztás*, melly hazu-
gok legyenek azok a' jövendő
Astrologusok, avagy csak azok a'
fundamentumok és *principiumok*-
is, a' mellyekből az ő jövendő
mondásokat furják faragják, elég
világossin megmutattják, ho-
lott azok mérő képzések, puszta
költött dolgok legyenek. Mitso-
dák, s' mellyek azok?

XXXII. 1. *Az egnek házai*,
mellyek között a' legelső, *Horo-*
scopusnak, Nap kelet szegületének
vagy farkának, első szegületnek:
a' másodikat *Anaphoranak*, alsó
kapunak: a' harmadikat, *Deanak*
Isten aszfzonynak: a' negyedi-
ket, *Hypogonnak*, az alsó eg far-
kának: az ötödiket jó szerencsé-
nek: az hatodikat Rosz szeren-
csének: az hetediket *Dysisnek* a'
nap nyugatnak, az egnek nap-
nyugat

nyugati farkának: az nyolczadi-
kat, *Epicataphoranak*, felső Ka-
punak, a' kilenczediket, Istenek,
isteni haznak: a' tizediket, *Me-*
suranionnak, a' középső eg farka-
nak: a' tizen égyediket, Io
Angyalnak: a' tizenkettődiket,
gonosz angyalnak, nevezik.

XXXIII. 2. *Az házaknak jed-*
zéfi, hogy az első ház, jedzi az
életet. Honnan tesznek itile-
tet, a' testnek *constitutio*jarol, az
egéségrül, abrazatrol, *spiritus-*
okrol, *humorokrol*, és *temperamen-*
tumokrol: a' második ház, a' re-
ménséget, nyereséget, jöve-
delmet, jószágot. házközbeli
partekát. Honnan szoktanak *astro-*
logiai itiletet tenni; a' jószágok-
rol, jövedelemrül, nyereség-
rül, ingo bingo jokrol: az har-
madik ház, az atyafiakat. Hon-
nan jövendőlnék, az embernek
bátyairól, öccseirül, nénnyei-
rül, hugairul, a' vér szerént va-
lo atya

lo atyafiakról, fogorságokról, és rövidobb utakról: a' negyedik ház, a' születést és *Patrimoniumot*. Honnan *prognosticalnak*, azoknak állapotjáról, ingatlan jöszágokról, és örökségekről: az ötödik ház, a' magzatokat. Honnan formállyák azokat a' jövendőmondásokokat, mellyek vánnak az magzatokról, azoknak állapotjáról, és a' szűz ember születéséről: az hatodik ház, a' betegségeket. Honnan vesznek *prognosticumokat*, a' nyavalyákról, az testnek hibáságról, a' cselédről, és a' probb oktalán állatokról: az hetedik ház, a' menyegzőt és feleséget. Honnan tesznek itilletet, a' feleségről, házasságról, menyegzőről, jegybéli ajándékokról, az házastársnak barátságáról, gyűlölségéről, és haláláról: a' nyolczadik ház, a' halált. Honnan láttyák meg jö elevelé az halált, azokat, mellyek a' halált köve-

tik.

rik, és a' halálra okot adnak: a' kilenczedik ház, az vallást, és utakat. Honnan csinálnak jövendőléseket, az egy-házi tisztokról, a' szakadásokról, tanúságokról, és hosszabb utakról: a' tizedik ház, a' tisztességeket. Honnan tesznek itilletet, a' tisztességekről, a' méltóságokról, hatalomról, és uraságról. a' tizenegyedik ház, az ember barátit. Honnan itilnek az ember barátiról, és jökedvekről: a' tizenkettedik ház, a' tömlőczőket. Honnan szokták meg-jövendőlni, a' nyomoruságokat, nyilván való ellenségeket, tömlőczőzést, köztetéseket, és öregebb oktalán állatokat.

XXXIV. 3: Az bujdosó csillagnak fel-magastaltatása, a' mint hijják, midőn a' bujdosó csillag, abban a' helyben és jegyben vagyon, a' mellyben az minc alittyák, az ő erejét leg-hathatobban ki önti Mikép-

Miképpen mondgyák, fel-magasztaltatni a' napot a' Kosban: Saturnust a' Mértékben. Iupiteri az Rákban, Marsot a' Bakban, Venust a' Halakban. Mercuriust a' Szűzben, az Holdot a' Bikában.

XXXV. 4. Az Bujdosó csillagnak le-veveteése vagy esete, midőn a' bujdoso csillag abban a' helyben es jegyben vagyon, a' melly az ő fel magasztaltatásának ellenebē vagyon, miképpen a' Napnak esete vagyon a' Mértékben: a' Saturnusé a' Kosban, a' Iupiteré a' Bakban: Marsé, a' Rákban: Venusé a' Szűzben: Mercuriusé a' Halakban: a' Holde a' Scorpioban.

XXXVI. 5. Az Bujdosó csillagnak harmasága, mellynek hijják, azoknak a' három jegyeknek egyben kötterését, a' mellyek a' Trigonusból, egy másra néznek, és akkor mondgyák abban lenni a' bujdoso csillagot, mikor az alatt az Trigonus alatt vagyon, az melyben

ben vagyon az egi jegy, melly miatt az Bujdosó Csillagnak nagyobb hatalma vagyon. Mikeppen midőn az Nap, az tűzes Trigonusban, a' Kosban, Oroszlanyban és Lövőben vagyon, azt mondgyák, hogy az ő fel-magasztaltatása vagyon, az Kosban, háza pedig az Oroszlanyban.

XXXVII. 6. Az bujdoso csillagoknak természetē és ereje, hogy az Hold felette igen nedvesit. Mercurius közep szerént munkalkodik. Venus mertekletessen melegit, az Nap hatalmasan melegit. Mars melegitven eget, Iupiter közepszerént melegit. Saturnus igen hidegit. Ismet: Hogy az Hold, Iupiter és Venus jöltevők. Saturnus és Mars veszedelmessék, az Nap és Mercurius közep aránt valok. Ismet: Hogy az Nap, Saturnus, Iupiter és Mars férfui: az Hold és Venus Aszszonyi: Mercurius férfui és aszszonyi. Ismet: Hogy, az

mellyek

mellyek a' Nap előtt jönnek fel az mi egünkre, vagy az mi egünkről az Eg közepe fele mennek, azoknak ereje meg-nevelkedik: az mellyek pedig az Napnak elenyésése után tettezenek fel, vagy az Eg középeről, az mi egünk vege fele mennek, azoknak ereje meg kisebbedik.

XXXVIII. 7. Az alto csillagoknak ereje melly az ō helyektől, színektől, világságoktól, függ. Mint (az mi az ō színeket illeti) hogy az homalyosak és ōn színűek, *Saturnus* természetűek, hidegitnek, fagyot, és kő esőket szereznek. Az fejerek és fenyessek, *Jupiter* természetűek, modgyaval melegitnek, egészségessek, és valamennyire nedvesitnek. Az vereffek és barnák, *Mars* természetűek, erőssen egetnek és száraztanak. Az igen világosak, fenyessek, és kicsinnye pirosak. Nap természetűek, és bőlégesen me-

sen melegitnek, s' egy kevesse száraztanak. Az leg fejerebbek *Venus* természetűek, sokat nedvesitnek, és valamit melegitnek. Az hamu színűek, fenyessek, és mint egy habzo színűek. *Mercurius* természetűek, és kétléges mineműégeket inditnak. Az fejerek, sargállók, es gyenge világuak, Hold természetűek, bősegeffen nedvesitnek, kicsinnye melegitnek.

XXXIX. 8. Az tizenkét égi jegyeknek ereje, mind ō magokban, hogy a' Kos legyen tűzes és meleg jegy. A' Bika földi, hideg és száraz. A' Kettős, levegőég természetű, hideg és nedves. Az Oroszlán, tűzes, meleg és száraz. A' Szűz föld természetű, melly a' földben hidegséget és szárazságot nyom. A' Merték, levegőég természetű, melly a' levegőégnek hoz mértékletlen meleget és nedveséget. A' Scorpio vizi, mellá

melly a^o levegő égben berez mértékletlen hidegseget és nedvességet. A^o Lővő tűzes, vagy tűz természetű, melynek igen mértékletlen melegsége és szárazsága vagyon. A^o Bak föld természetű mellynek mértékletlen hidegsége és szárazsága vagyon. A^o Vízöntő levegő ég természetű, mely hoz ő magával, mértékletlen melegséget és nedvességet. A^o Halak, vizi, vagy víz természetű jegy: mind főképpen a^o Trigonsokban, hogy némelleyek tűz természetűek, mellyek meleget és szárazságot szereznek, minemű az Kos, Oroszlán és Lővő. Némelleyek föld természetűek, mellyek szárazságot és hideget szereznek, minemű az Bika, Szűz, Bak. Némelleyek levegő ég természetűek, mellyek nedvességet és melegséget szereznek, minemű az Kettős, Mértek, és Vízöntő. Némelleyek víz természetűek,

vül, mint azok körül is a^o jövendő mondások körül, mellyek a^o Csillagokból vetetnek, nagyobb részént nem szokott lenni. Ismét. Az égbe nézőknek jövendőlése többire, a^o Chaldausoknak, Egyptombelieknek, és Arabiabélieknek fundamentomin állanak, kik félre tévén a^o természetbéli okokat sok helyben való és babonás regulákat hoztának bé e^o mesterségbe, annyira, hogy nem csuda az, ha még a^o leg főbb Astrologusok is, e^o dologban és materiában, ollyigen rútul meg-vekeznek. Es mindgyárast: Ma, az Astrologusok mindnyájan, az Chaldausoknak, Egyptombelieknek, és Arabiabelieknek, amaz ö költött hazug principiumival s^o reguláival élnek, mellyet, minódon oltalmazhassanak, ök lassak. Azt mondgyák az Astrologusok, hogy a^o keresztényeni vallást bírja es igazgattya. a^o Iupiter bujdosó csillag, ismét, hogy az égnek kilenczedek háza, a^o vallásnak háza. De mitso-da természetbéli okait adgyák, ennek az ö mondásoknak? Azt mondgyák, hogy

C

az az

az az égi jegy, a' melly alatt valamely városnak leg első követ le-töttek, uralkodik, az abban a' városban lakozó embereken. De micsoda ennek természetbeli oka? Vallyon a' kö, meg-változtatodván az égtől, változtattya-e az embereket?

XLIII. Így azért azoknak az jóvendő mondoknak, minden principiumi, bizontalanok, hejában valok, babonasok, és hamissak, mellyekből, az emberekre, országokra, és tartományokra következő, jó vagy gonosz jóvendő dolgokrol jóvendőlni, nem de egyebe hazudozafnal?

XLIV. Igaz ugyan, hogy Isten az Napot, Holdot, és minden allo, s' bujdosó csillagokat mindgyart az Teremtésnek kezdetitől fogva, az mint Moses írja. Gen. 1. v. 14. arra rendelte, hogy jelek legyenek. De mire valok? Bizony nem arra, hogy micsoda dolgok következzenek az nemzetisé-

zetiségekre, jelentések: egyik nemzetiség indite hadat az másik ellen? (melly nem az természetül s' természetnek fokott rendiből fokott lenni, hanem az embereknek kevelységeből, és fősvénységéből:.) Emez orszagnak, veszedelme es romlása lézene csak hamar, amannak pedig bekecsége és nevedese: Ennek az Fejedelemnek szomorú halált jóvendőlyenek, amannak pedig, boldog előmenetelt mutatának: Ezt azt földet, termeketlenléggel ehséggel, és dőghalallal fenyegetek, amannak pedig, termőseget, bőséget, es friss egészséget igirjenek, s' a' többi, nem erre, Hat miré? Arra, hogy az Holdnak egyszeri el-kerülése, egy holnapot tegyē, az Napnak egyszeri el-kerülése, egy esztendőtetgyen: hogy az holnapokat az hold jarasabol számlallyuk, az esztendőket pedig, az Nap jarasabol

fabol: hogy az Nap az mennyi-
ben nezi az Zodaicuson levő tí-
zenket égi jegyeket, neha sze-
rezzen Tavaszt, mikor tudni il-
lik, az Kosban. Bikában, Ket-
tősben forog: néha Nyárt, mi-
kor az Rákban, Oroszlányban,
Szűzben vagyon: néha Őszt, mi-
kor az Mérteken, Scorpióban,
Lóvóban vagyon: neha Telet,
mikor az Bakban, Vízöntőben,
Halakban jár, és több egyéb,
természetnek szokott rendire tar-
tozo, hasonló végekre.

XLV. Az kik annakokaért me-
lybben akarnak bölcselkedni, és
ez jeleket, az történet szerént
valo, s' lehető vagy el-mulható
jövendőkre-is, hosszabbban nyuit-
van, el-akarják vonni, az Isten-
től adattatott rendet tellyessé-
ggel őszve zúrik zavarjak, es a'
mikor az Csillagokból akarják
fajditani, tudni, hadakozás lebe-
ne amaz tartományban, bekefeg
leszene

leszene az masikban, és egyéb
hásonló dolgokat akarnak azok-
ból ki hozni, mellyek az terme-
szetnek szokott rendin'kívül lesze-
nek, s' vannak, az eget az föld-
del tellyességgel őszve zavarjak,
és elegyitik.

XLVI. Bizony az következő jo-
kat, az mint hogy az különböző Aspe-
ctusoknak meg-gondoláfabol, bizonyos-
san és szükségesképpen, meg nem es-
merbetni, minekelotte meg-lennenek,
akképpen, bizonyosan és szükségeskép-
pen, meg-sem mondhatni, minekelotte
meg-lennének. Az honnan meg-esik,
hogy affele jövendő mondások, az kö-
zönséges experientia által, gyakrabban,
bejában valoknak és hazugoknak talal-
tattassanak, mint igazaknak, mikép-
pen igazan mondgya *Timplerus*.
Innen tettzik meg azért másod-
szor, hogy azok a' jövendő mon-
do *Astrologusok*, hazugok.

XLVII. Végezetre, ezen csil-
lagokból jövendőtlőknek, házu-
dozo

dozo voltat, jelessen ki mutat-
tyak, a' helyek, tartományok és
városok, az mint azokat az ti-
zenket egi jegyek alá, el-olftva,
helyhezettek. Mert azokat a'
helyeket, az mellyek egy mástól
igen távol vannak, egy más som-
szedfagában, egy máshoz igen
közel, azon egy egi jegy alá
helyeztetik: és az mellyek egy
mástól távol nincsenek, egymá-
stól igen meszse, külömböző
jegyek alá.

XLVIII. Példának okáért.
Angliát, az Kos alá. Londino-
mot, Eboracumot, és Oxoni-
mot, mellyek Angliában vannak,
más egi jegyek alá. Londinumot
a' Kettős alá, Eboracumot, az Rák
alá, Oxoniumot, a' Bak alá. An-
gliát, Scotiát, és a' hozzá tarto-
zó *Orcades* nevű szigeteket, ho-
lott ezek igen szomszédosok
egy máshoz, külömböző jegyek
alá. Angliát a' Kos alá. Scotiát a'

Rák

Rák alá, az *Orcades* nevű szige-
teket, az Bak alá. Felső Német
országot, a' Kos alá. Annak kü-
lömb külömb városit, egyebek
alá. Lipsiát a' Bika alá, a' Wite-
bergai Herczegséget, Norinber-
gat, Moguntiat, az Kettős alá:
magát ismét Witebergat, Gorli-
ciumot, Magdeburgumot, Lube-
cát, a' Rák alá. Heidelbergat.
Erfordiat, az Szűz alá. Argenti-
nat, a' Mœnus mellett való Fran-
cofurtumot, az Mérték alá, &c.

XLIX Igy azért, azokat, az
mellyek, azon egy magassaga
alatt vádnak a' *Polus*nak, Eg ten-
gelyenek, egy más szomszéd-
gában, egy mástól igen távol lé-
vő jegyek alá. Az mellyek vi-
szont, egymástól mind az sze-
leségre, mind az hosszafagra
nevezve, sok *gradus*jokkal távol van-
nak, azon egy jegy alá. Mint
meg-lathatni ha az *Astrologus*októl
formált, egi jegyek alatt levő

C 4

Váro-

Varosoknak és Tartományoknak Catalogussa, az Cosmographiaval. Vilag leirásával, vagy a Geographiai tablakkal. egyben vették.

L. Anakokaért, az Zodiacusnak tizenkét jegyei, vagy az Bujdosó csillagok azokban, az Ő alattok levő, országoknak, tartományoknak és varásoknak, az következhető vagy el-mulható, jövendő dolgokbā, ha szintén valamit jelentenek-is. (mellyet mindazáltal meg nem engedünk) mégis mindazáltal nem kellene azoknak az jövendő Ő Astrologusoknak hitelt adni, holott azokat az helyeket, mellyek ez egi jegy alatt vadnak, más alá helyheztek, és az mellyek ez alatt nincsenek, ez alá.

L I. Iol mondgya Keckermannus. Nem sokat bajunk úgy mond arra, az birodalmaknak és varásoknak, bizonyos jegyek alá való el-osztogatására. Syll. Phys. lib. 6. c. 5. p. 762.

L II.

L II. Így, az deli nap fényével világosabb, hogy azok az jövendő Ő Astrologusok, kikről vagy Ő az Ő, az Ő amito csalardagikkal, és jövendő mondasikkal együtt, hazugok, csalardok, és meg-csalok.

L III. Hogy ha illyenek azok az Prognosticalo Astrologusok, tudni-illik. Isten előtt gyűlölségeffek, hejában valok, Isten boszszufagára valok, és az Ő szolgálival új-jat vonok, az Isten népenek boszszufagára valok, és hazugok; bizony az Ő jövendő Ő Astrologusok is, Isten előtt gyűlölséges, hejában való, Isten boszszufagára való, szolgálival ellenkező. Isten népenek boszszufagára való, és csalárd lézen.

L IV. Innen vagy az, hogy Epiphanius, Cyprus szigetében Salam is varosának Püspöke. Valens, Gratianus és Theodosius Csaszarak idejében. Christus fű-

B.

letése

letése után. 370. esztendő tájban.
 Chrysoftomus Constantinapolyi
 Püspök, Arcadius és Honorius
 Csaszarak idejében. Christus szü-
 letése után 400. esztend. tájban.
 Basilius Magnus. Valens Csaszar
 idejében. Christus Urunk szüle-
 tése után 370. esztendő tájban:
 Augustinus Hipponabeli Püspök.
 Christus születése után. 420. eszt.
 tájban, és egyéb régi Tanitok,
 az ellen az jövendő *Astrologia*
 ellen, irásokkal, tusakodtanak.

L V. Innen vagy on, hogy az
 Toletum városbeli első Conci-
 lium, melly 19. Püspökökből al-
 lott, és Christus születése után
 400. esztendőben, Patronus lé-
 ven benne az *Præsés*, celebrata-
 tott, azt vegezte, canon. 21. *Ha*
ki azt iri, hogy az Astrologianak vagy
Mathesisnek, binni kell, azok legyen.
 Hasonlo dolgot lathatni az Bra-
 cara városbeli első Conciliumban is,
 melly Christus Urunk születése

után

után 563. esztend. harmadik Iános
 Papa idejében lett, cap. 10. Laf-
 sa meg, a^o kitől lehet Caranzát,
 és Coriolánust, az Conciliomok-
 nak mindenünnen egybe szede-
 getőit.

L VI. Innen vagy on, hogy az
 ellen az keresztyen Csaszarak
 törvényeket szerzettek, mint
 meg-tettzik, ex Cod. lib. 9. tit. 18.
 melly vagy on az gonosz tevők-
 ről, és *Mathematicusok*ról.

L VII. Innen vagy on, hogy
 az Pogány Csaszarak, mint Ti-
 berius, Diocletianus, meg-pa-
 rancsoltak, hogy afféle *Mathema-*
*ticusok*at, az városból ki-űzzenek,
 mint az Polgari Tarfasagnak Pef-
 tific, miképpen Timplerus hozza
 elő. *Apſychol. lib. 2. c. 1. q. 2.*

L VIII. Innen vagy on, hogy
 némelly értelmeseb *Astrologusok*,
 azt kivannyak, hogy az Isten
 tamasztana ollyant valakit, a^o ki
 ezt az tudományt, meg-jobbira-

na, az

na, az mint Keckermanus mond-
gya. Syft. Phys. p. 729.

LIX. Semmiképpen nem illik
annakokaért az keresztyen em-
berhez, hogy magat erre adgya
ennek jövendőlefinék hitelt ad-
gyon, azokban meg-nyugodjék,
és azok szerént varja az jó avagy
gonosz következendő dolgokat.
Mert az az ut, az Isten igaz és me-
retin kívül levő Pogan'oké. Azok
várnak effeleket, az egen valo
jelektől. Mellyet az Isten népe-
nek szorgalmatossan el-kell ta-
voztatni. Mivel hogy meg-hatta
Isten, hogy a' Poganyoknak utat ne
tanuljuk, és az egen valo jelektől
(az mint Boktanak mondattatni)
meg ne ijedjünk, mert az Poganyok
ijednek meg azoktól. Ierem. 10. 2.
Ez az eggyik és az első, mellyet
az jövendő mondo *Astrologusok*-
ról, és azoknak jövendő mondo
*Astrologia*járól, NAGYSAGODNAK
meg-akarek jelenteni.

LX. Ma.

LX. Másik és második, mellyet
magamban fel-tettem, hogy
Nagysagodnak meg jelentek, va-
gyon az üstökös csillagokrol, mi-
neművek az mi egünkön-is, az
eggynehány napok alatt ketten
látzottanak, kiknek egyiket
én leg elsőben, Karacson hava-
nak 14. napjan látam, 1664. eszt-
endőben, mely azon Karacson
havanak végen el-vegeződött:
az másikat azon esztendőben, a-
zon Karacson havanak 31. nap-
jan, melly meg-mostan is fenn va-
gyon. Amaz reggeli volt, mely-
nek sugari vagy üstöke, Nap ke-
let felől, Nap nyugat felől
voltanak. Ez pedig estveli, melly-
nek sugari Nap nyugat felől. Nap
kelet felé voltanak.

LXI. Ezek, és ezekhez ha-
sonlok mik legyenek? másodak
azoknak okai? miből lesznek? mi
végre vannak? hol teremnek es
látzanak? meddig tartsanak &c.

C7

ulz.

tisztémnek nem itilem hogy meg magyarázzam.

LXII. Meg magyarázták a' Ter-
mészet vizsgálók. *Physicusok*. Plini-
us. Hist. Nat. lib. 2. cap. 25. Hiero-
nymus Cardanus. Iulius Cæsar
Scaliger ki ötöt meg-hánta, ve-
tette. Exerc. 79. Alstedius. En-
cycl. lib. 13. Physic. part. 3. cap. 9.
Libertus Fromondus. az ő köny-
veiben, mellyeket irt a' levegő
égben termő állatokról, kiket
rövidebb formában foglalván,
ki-bocsátott Alstedius, a' meg ne-
vezett helyen. cap. 13. Dantz-
kai Bartholomæus Keckerman-
nus. Syst. phys. lib. 6. cap. 5. Io-
hannes Magirus. Physiol. lib. 4.
cap. 3. Eustachius. part. 2. Physic.
Tract. 3. q. 2. Clemens Timp, A-
pſyc. lib. 4. c. 4. Iohannes Sper-
ling. Institut. Physic. lib. 3. cap.
4. q. 12. Gisbertus ab Isendorn.
Phys. part. special. Tract. 4. c. 7.
Henricus Regius, Fundam. phys.
cap. 2.

cap. 2. Regio-Montanus in Cifio-
ne. Iohannes Comenius. Physic.
cap. 8. kik nálam jelen vannak,
és egyebek fokak, kiket imez fel-
lyül meg-irattattak, szellel elő-
hoznak, s' mások-is. Némellyek
mind azáltal, ezek között a' dol-
gok között-is, oda alább, elő-
fordulnak.

LXIII. Ezeket mind el-hagy-
ván, lelentneke valamit az halan-
do embereknek az üstökös csilla-
gok? azoknak mitsoda műkálko-
dási vannak? és szabadé a' Keres-
tyeneknek azokból jövendőlni,
rövideden csak ezeket rázoga-
tom meg. De fel-teszek elsőben
némelly dolgokat.

LXIV. *Először*, hogy az üstö-
kös csillagok, természet szerént
valo dolgok legyenek, mellyek
a' természet szerént valo okok-
tól szoktanak származni, főkep-
pen Isten, az a' természet felett
valo ok lévén benne a' szerző
ok, min-

ok, minden *physicusok*, talám
együttül vagy kettőtül meg-válva,
meg-eggyeznek rajta.

LXV. *Másodszor*. Hogy elei-
tül fogva, külömb-külobm idők-
ben, néhá ritkábban, néha gyak-
rabban külömb külömb félek vol-
tanak, a^o Chronika iroknak meg-
bizonyittják emlékezetes irásí.

LXVI. Ludovicus Lavaterus,
1556. esztendőben bocsátotta ki
az üstökös csillagoknak catalo-
gusát, mellyben többire min-
den üstökös csillagok elő-fámlál-
tatnak, mellyek Augustus Csá-
szártól fogva, (kinek idejében
születtetett Christus Urunk,) az
meg-mondott 1556. esztendőig
látzottanak.

LXVII. Azt a^o *Catalogust* to-
vább vitte Keckerman. Syst. Phys.
lib. 6. c. 5. p. 690. azt tanítván,
hogy attól az időtül fogva, kilécz
üstökös csillagok látottanak, Chri-
stus Urunk. 1607. eszten. Eggyik.
1558.

1558. eszt. Másik 1572. esztendő-
bē, melly felől mindazáltal sokan
hiszik, hogy nem üstökös csillag,
hanem ugyan csillag volt. Alste-
diusezokról az ő *Chronologiajában*
nem emlékezik. Harmadik. 1577.
esztend. mellyről-is nagyon vala-
mikétség. Negyedik, 1580. eszt-
end, Otödik, 1582. esztendőbē.
Hatodik, 1596. esztend. Hele-
dik 1600. esztend. ki felől mind-
azáltal, Tycho Brahe és egyéb
Astronomusok azt tanították, hogy
új csillag volt, az Hattyu csillag-
zatnak mellyeben. Ezekről sem
emlékezik Alstedius. Nyolcza-
dik, 1604. esztendőben mikor
Bocskai támadott, melly felől
ugyan azok azt írják, hogy
ez is új csillag volt, az *Ophiuchus*
csillagzatban, Talám ezt tette
Alstedius, 1602. esztendőre. Ki-
lenczedik, 1607. esztend. melly-
ről ugyan Tractat írt Kecker-
man. Syst. phys. pag. 753.

LXVIII. Ezek után tündök-
lott eggy, 1618. esztendőben.
Bethlen Gábor idejében.

LXIX. Irja a' Nagy Szomba-
ti *Kalendarista* is, hogy 1661. esz-
tendőben 3. Februar. eggy igen
nagy láttatott.

LXX. Christus Urunk szüle-
tése előtt, világ kezdetitől fogva,
mint eggy háromszázat monda-
nak, hogy voltak.

LXXI. Christus Urunk szü-
letése után pedig, mint eggy ház-
tizenhetet, emezeken kívül, a'
mint azon Keckerman a' megne-
vezett helyen mondgya, vagy a'
mint mások mondgyák: száz
harmincz hármat. Lásza meg a' ki-
érkezik, az *Alstedius Chronologia*-
ját, az *Encyclop.* 33. könyvében
a' 8. részben, ki a' leg első üstökös
csillagot, azok között, a' mel-
lyeket tudunk, teszi. Világ te-
remtése után 3483. esztendőre,
melly idő tájban lettenek azok a'
dolgoz,

dolgoz, mellyek az Esther asz-
szony könyvében be foglaltat-
nak, Asverus Királynak az Esther
férjének, kit a' külső *Scriptorok*,
Artaxerxesnek hinak, idejében.

LXXII. *Harmadszor*, hogy
közönségeffeben azt mondgyák
felőlők, hogy soha üstökös csil-
lag nem láttzott az egen, s' ma-
sem láttzik külömben, hanem
sok gonosz dolgok követtek, s'
követik, ugy-mint a' levegő ég-
nek meleg és száraz volta, a' gyü-
mölcs termő földeknek termé-
ketlensége, drágaság, ragadvá-
nyos betegségek, hadakozások,
ver-ontások, Királyoknak és Fe-
jedelmeknek halála, Polgári-tár-
saságoknak és birodalmaknak vál-
tozasi, árvizek, szertelen szelek
rettenetes föld-indulások, val-
lásbéli szakadások és eretneksé-
gek, és afféle egyéb gonoszok.

LXXIII. Innen vagy az,
hog' amaz görög mondást, gyak-
ran

ran forgattyák Izájokban, *Udeis Kometes, hostis u kakon fereis*. Semmi üstökös csillag nincsen olly, melly gonoszt nem hozna magával. Forgattyák, amazt a' Claudianus versetis: *In caelo nunquam spectatum impune Cometam*. Soha nem láttzott az égen büntetés nélkül üstökös csillag.

LXXIV. Summa szerént, valamennyin vannak, többire mindnyájan azzal rekesztik be, hogy az üstökös csillagok, a' következő gonoszoknak elő-jároköveti. Lald-meg, az oda fellyebb elő-hozott, Természeti vizsgáló *Autorokas*.

LXXV, Ezeket fel-téven az három dolgokat, annyi fok, és olly hires neves embereknek becsületi helybe maradván, hog' az üstökös csillagok, azokat a' következhető vagy el-mulható jövőendő gonoszokat, bizonynyal jedzenek, jövőendőnek, mutatnak,

nak, és hogy azokból embernek, a' Fejedelmeknek halálát, az *Republicaknak* veszedelmét, az országoknak és törvényeknek változásit, hadakozásokat, éhséget, drágaságot, pestist, párt-ütést, &c. kellesek jövőendőlni, vagy jövőendölhesse ember, Thomas Erastussal, Andreas Dudithiussal, Marcellus Sgarcialupussal, Simon Gryneussal, kiket Gisbertus ab Isendorn hoz-elő. *Physic. part. spec. tract. 4. cap. 7.* Julius Cæsar Scaligerrel, Andreas Budritiussal, Connibricensekkel, kiket Keckerman hoz elő *Syst. phys. lib. 6. cap. 5. pag. 721.* és a' Sz. Irás magyarázó *Theologusok* seregével, imez következő hét fundamentomból telyességgel tagadom.

LXXVI. *Első fundamentum* ez, hogy azon kívül, a' mit az üstökös csillagokban szemünkkel látnunk,) mint hogy sohul a' Szent Irás

Írás azokról nem emlékezik:) semmi bizonyost felőlők nem tudhatunk. Láttuk hogy jobban vagy lassabban világoskodnak: kicsinnyé vagy ugyan nem is tűndöklenek, vagy ugyan mint egy égnek, lángoznak: ilyen vagy amollian színűek: erre vagy amarra, jobk kéz felé vagy bal kezfelé, fel-felé vagy alá felé bocsáttyák sugarikat: az magasságos csillagos égen, vagy levegő egen, vannak s' mozognak, előbb előbb mennek, és egy helyben nem nyugosznak, de volta képpen mitsódák legyennek, egyéb-ként, hanem csupa vélekedés szerént, senki az emberek között nem tudgya.

LXXVII. Ha kérdi valaki, *Mitsoda legyen az üstökös csillag; Némelleyek* azt mondgyák, hogy az híres neves embereknek, égben győzedelmeskedő lelke, mint Democritus, kit Alstedius elő-

hoz.

hoz. Encycl. lib. 13. Phyc. part. 3. cap. 9. *Némelleyek* azt, hogy a' lelkektől, vagy Angyaloktól, egybe hordattatott tűz. *Némelleyek* azt, hogy az égnek és levegő égnek egyben növése. *Némelleyek* mondgyák, Csillagnak, noha új és rendkívül valocsillagnak, mint Tycho Brahe, Cardanus, Comenius és Sperling. *Némelleyek* bujdosó csillagnak, mint Anaxágoras, a' *Phitagoricusok*, és Hippocrates. *Némelleyek*, tűzes levegő égben termő állatnak, mint Keckermannus, Timplerus Isendorn. Libertus Fromondus, Alstedius, Magirus, &c. vagy tűzes égbe való bé-nyomattatásnak, mint Eustachius. *Némelleyek* a' Nap sugarinak, az addig oda fel-hatott gőzökben való vissza hajlásának, verődésének, mint Comenius. *Némelleyek* a' bujdosó Csillagoknál sokkal nagyobb *globusoknak*, mellyek az ó nálok

harma-

harmadik elementomnak részeiből verődtenek őszve, és az ő értelmek szerént leg első égnek szélén láttzanak, mint Regius. Némellyek a' levegő égnek leg felsőbb részében, valamely csillagtol, erővel felvonattatott gőznek, mint Scaliger. Némellyek olly globusnak az égen, melly a' Naptol vagyon megvilágosittatva, mint Cardanus, &c.

LXXVIII. Ha kérdik, *Mitsonda az űstökös csillagoknak szerző oka?* Némellyek ezeknek szerző okának mondgyák, az ég mozgását, forgását. Némellyek a' Csillagokat, főképpen a' Napot és Marsot. Némellyek az Elementomi tüzet, mellyet mondanak lenni, a' levegő égen fellyül, az Hold alatt lévő űregben, a' mint Timplerus hozza-elő. Némellyek a' Napot, ki az ő sugárral bé hat és munkálkodik, a' föld haszdekiban, és annak értz közzül ki szivárkozó nedves-

nedvességeket hozó, ereiben. Ismét, a' Saturnusnak, Marsnak, és Mercuriusnak őszve-menését, mint Keckerman. Némellyek egyedül a' dicsőséges Istent, semmi erőt nem tulajdonitván a' természetnek, azoknak szerzettetésében, mint Tycho Brahe és Sperling. Némellyek, a' földnek belső részeiben buzgo, és metallomi füstökotki-szorító, melegséget: a' materianak *dispositiojat*, mellyben igen sokak a' metallomi spiritusok: és az csillagoknak bizonyos állását, helyhezterését, mint Alstedius. *Phyfic. part. 3. cap. 9.* Némellyek szerző okáról tellyesféggel halgatnak, mint Magirus, Fromondus, és egyebek.

LXXIX. Ha kerdi valaki? *Honnan es miből lesznek az űstökös csillagok?* Némellyek mondgyák lenni, az földnek és viznek gőzölgefihől, mint az levegő egben az hold alatt termő űstökös csillagokat;

kat; vagy az Csillagoknak, s' buj-
dolo csillagoknak paraiból, mint
az csillagos égen lévő űstőkös
csillagokat, miképpen Fromon-
dus. Némellyek az első teremtes-
beli világosságnak maradékjából,
melly az Egen lévő ország után,
vagy téi uton vagyon. Némellyek
magából az égből, mint Sper-
ling fel-jedzi. Némellyek száraz,
bőseges, és az levegő égnek leg
felső részében egybe gyűlt, te-
merdek és sűrű, kővér és eny-
ves fűstből, melly igen könnyen
langot vethet, mint Timplerus.
Némellyek fűstből és parahból egy-
ben elegyítettett, az az, rész-
szerént meleg, rész szerént hi-
deg, rész szerént nedves, rész
szerént száraz, gőzből, és olyan-
ból, a' melly ragados, szivos,
és lepes, földi, szorossan egy-
be verődött, kővér, enyves; me-
tallomi és kenkőves, mellyben
sok saletromos *spiritus* vagyon;
vally

vagy, a' fel-gyuladott parahból,
vagy magából, az abban a' pa-
rahban lévő, tűzből, mint Kec-
kerman. Némellyek meleg, száraz,
fűstös és valamennyire kővér gő-
zölgesből, mint Ilendornius. Né-
mellyek az levegő égnek leg fel-
sőbb részére, valamelly csillag-
tól, erővel fel vonattatott gőz-
ből, mint Scaliger. Némellyek nem
szegyenlik itt ez aránt tudatlan-
sagokat meg-vallani, mint Sper-
ling és Tycho Brahe.

LXXX. Ha azt kérdik. *Micso-
daformájnak?* Némellyek azt mond-
gyak, hogy minden űstőkös
csillag, avagy farkas, avagy Iza-
kallas, avagy hajás, mint Alste-
dius, az fellyül meg-nevezett he-
lyen: kiknek. ha langja, az mint
alittyák hofszán vagyon, mond
ugyan azon, ugyan ott, mon-
datik Pogoniafnak, ha pedig e-
gészszén ég, Cometesnek. Némel-
lyek minden űstőkös csillagot mő-
danak

danak lenni, vagy farkasnak, vagy
rosa formának, vagy gerenda for-
manak, mint Regius. Némellyek
azt tartják, hogy minden, vagy
ollyan, mellynek köröslen kör-
nyúl vagyon haja, s' sugara,
mellyet Cometesnek hínak, vagy
ollyan, mellynek bakalla vagyon,
és Pogoniasnak mondatik mint
Aristoteles, Magirus, Seneca.
Némellyek tiz vagy még több for-
mait számlállyak elő, es ehez
képest tiz vagy tizenkét félének
mondgyák lenni. Ezt pedig Pli-
niusbol, ki mindeneknél leg-
elebb. Titus Vespasianus Császár
idejében irván, írta azokat kü-
lőmb külőmb feleknek lenni.
1. *Hajas*, mellynek ízfzonyu vé-
res haja vagyon, és űstök mod-
gyára az tetejen borzas, az mint
mások tartják, mellynek sugari,
mint valami haja, minden fele
terjednek köröslen környúl. Re-
gius mondgya, rosa formának.

2. *Pogo-*

2. *Pogonia* vagy *Pogonias*, mellynek
alol, hofzszu szakall formara, va-
gyon az sugara. 3. *Acontia* vagy
Acontias, melly hajto darda mod-
gyara nyul-el, minemű lattott
Christus születése után 73. eszt.
4. *Xiphia* vagy *Xiphias*, melly rö-
videbb, és hegyestör modgyara
hegyes, minden űstökös csilla-
goknál leg sargabb, mint eggy
valami Szablya fenyeffegű, és
minden sugarok nélkül valo, mi-
nemű lattatott Sido Országban.
Christus születése után. 68. eszt.
és 383. esztendőben. 5. *Disceus*,
melly az maga nevehez hasonlo,
tanyer forma, tudni illik, és értz-
szinű. 6. *Pibetes*, melly hordo
forma. 7. *Ceraias*, mellynek sza-
ru formaja vagyon, minemű volt
akkor, hogy Görög ország, Sa-
lam-is város mellett meg har-
czolt. 8. *Hippeus*, melly ollyan
mint az lovak serénye, igen
igen gyors mozgásu, és maga

D3

körül

körül ugyan tekereg. 9. *Argyrocomes*, mellynek olly tündöklő ezüstös haja vagyon, hogy alig nezhessen ember reá, és a' melly emberi abrazatban, az Isten képet mutattya magában, mellyel Plinius, néz arra az csillagra, melly az Bölcséknek az Christus bölcsőjéhez vezer volt, azt mondgya Alstedius. 10. *Borzas*, melly fűrt gyapju forma, és valami serénnyel környül vagyon vetetve. 11. *Lonchites*, láncsa vagy kopia forma, minemű először lonak serénye formájából lett, és láttatott. 108. Olympiasban, Roma városának építettetésenek. 398. esztendejében, az mint Plinius mondgya, s' hozza elő. 12. *Typhon*, tűzes forma, és perecz modgyara öszve tekert, komor abrazatu, igazabban, nem annyira csillag, mint valami tűzes csomo, az mint ezek megvannak Pliniusba. *Hist. Natur.*

lib. 2. cap. 25. pag. 14. Némellyek mind ezeket az űstökös csillagoknak neveit, vagy az *Cometesre*, vagy az *Pogoniasra* viszik mind egyig, mint Fromondus, Alstediusnál. *Phys. part. 3. cap. 13.* Némellyek azt tartják, hogy azok között némellyek, nem űstökös csillagok, hanem egyéb fele, levegő egben termő állatok, mellyeket az űstökös csillagok köze roszszul izamlálnak, mint *Sperlingius*. Némellyek azt mondják, hogy valamenyit meg eddig az emberek lattanak, és az *Appianus* attyatol, s' egyéb közező *Mathematicus*októl az egen megjegyeztetennek, semit egymástól nem lattattanak különbözni, az ő derekább mivoltokra, és valóságokra nevezve, mint *Tycho Brahe*. Irják az *Chronologusok*, hozza elő az űstökös csillagoknak *Catalogus*s (hogy nyárs forma is láttzott, Christus születése

letese után. 1394. esztendőbdn) mellyuek sugari fel felé voltanak egyenesen, feje pedig alá felé függött, s' az illyent az *Astrologusok* lég gonofszabnak s' veszedelmesebbnek tartják. Lattzott néha, horgas kard forma-is, mint azon *Chronica* iro Autorok írják. Christus Urunk születese után. 633. esztendőben, Igy, noha az űstökös csillagoknak külső formaja lattzik az embereknek, nincsen mindazáltal még itt-is emmi bizonyosság, és nyilvánvalóság.

LXXXI. Ha kérdi valaki. *Mi végre származnak és léznek az űstökös csillagok?* Magok sem bizonyosok benne. Comenius, az űstökös csillagoknak ezt mondgya vége nek lenni, hogy meg tessék.

1. Hogy az egész ég forog, és nem csak az csillagok.
2. Hogy az ég hig, és által járható, nem kemény mint a' Krystály üveg.

3. HOGY

3. Hogy az gőzök, egész addig felmennek, és mindenütt ez látható világba változások vannak. *Physic.* pag. 99. Keckerman azt mondgya, hogy tökelletes uton modon, véget ember az űstökös csillagoknak nem tulajdoníthat. Ezt teszi mindazáltal, természet szerént való vegenek, hogy azok az mérges es dögös párák, és azok az halalhozó *spiritusok*, mellyek az *metallomi* erekből, s' nedvessegekből. avagy egyéb büdös és dögös helyekből, egyben gyűltenek, az leg felső levegő égben fel vitteffenek, ott meg gyűjtattassanak és ott tartattassanak mind addig, mig meg emesztődnek. Természet felett való vegeit pedig ezeket mondgya leni.

1. Hogy légyenek az Isten haragjának és itéletinek jelei, és egyszerű (mind eszközei Istennek az ő itéletinek véghez vivesében, elkövetésében, és az ő büntetésében

D's

ben

ben. 2. Hogy ezekkel az ízem előtt lévő dolgokkal, spectaculomokkal, jó idejekorán megintettsenek az emberek, az Istennek közel levő iteleti ellen, és indittassanak az kegyességre és ahitatoságra, mellyeket mond, *Theologiai* végnek, 3. Hogy ekképpen meg-jövendőlvén, s^o mondva léven, az következő nyomorúságok, és igen közel léven, az dolgoknak változasi és elfordulasi, az idejekorán meg-intettetett emberek, önön magokat készítsék szükséges segitőségekkel az következő nyomorúságok ellen, mellyet mond *politiai* végnek. 4. Hogy az mellyek az mostani időben lattnak, elől-jároi, hopenestéri és jegyei légyenek az utolsó iteletnek, és ez világnak végenek. Syll. phys. pag. 672. 673. Mások azt felelik, hogy Isten azokkal az rettenetes fenyegetésekkel, (értik

(értik az űstókös csillagokat,) szokott élni, az embereknek rettentésére, és hogy azok némely természetbeli munkáknak, természetlenségnek, ehségnek, dög-halálnak, és következesképpen, hadakozásoknak, partúteseknek, mutató jeléségi, mint Eustachius. Az szerént Isendornius azt mondgya, hogy minden űstókös csillagoknak közönséges vége, az Isten közel levő kezenek és ostromnak fenyegetése. Mások azt mondgyák, hogy valoban súlyosak ugyan azoknak végei, de azoknak kiváltképpen való munkait, az előtt mig meg-leñének, semmi nyelv, meg nem határozhattya, mint Sperling. Mások, mind ezeket tagadgyák, midőn az űstókös csillagokat, jeleknek és szerző okoknak lenni tagadgyák.

LXXXII. Ha helyekről vagy az kérdés. *Holott származának?* Mennyi fő az Termébet
De vizsgál

vígalok között, annyi értelem. Némellyek azt mondják, hogy minden űstókös csillagok egyig, az levegő égnek leg felsőbb részében, az eitető allatoknak határiban, az Ráknak és Baknak *Tropicus* in kívül inkább, mint belől léznek és érmaznak, mint Aristoteles, és ő véle Magirus, Keckermannus, Alstedius, Scaliger. Némellyek ismét azt, hogy mind egyig léznek az magas égen, az csillagok között, nem csak az holdon fellyül, hanem néhánykor az Napon fellyül is, mint Comenius, Tycho Brahe, Sperling, Cardanus, Regius. Némellyek azt, hogy teremnek az űstókös csillagok között, némellyek az levegő égnek leg felsőbb részében, az Hold alatt, némellyek ugyan magan az csillagos égen, az Hold felett. Innen vagyon az, hogy, némellyeket, csillagoségbelieknek, Hold felett valoknak; némellyeket levegő ég-

belieknek Hold alatt valoknak, mondogatnak, mint Fromondus. LXXXIII. Ha kerdi valaki. E világnak mellyik részén, szoktanak meg láttani, Nap keletenné, Nap nyugatonné, Eszakonné, Délenné? Ellenkeznek egy mással, Plin. azt mondgya, hogy soha Nap nyugati részén az Egnek nintsé, hanem mind inkább Eszakra, noha mind azáltal ugy-mond Délennis, az Egnek deli tengelye, a' *Polus antarcticus* táján. Keckerman azt tanítja, hogy e világnak minden része felé, nap keleten, nap nyugaton, Eszakra, Délen, teremhetnek, származhatnak, és jelenhetnek. Mások azt tartják hogy csak Eszakra lehetnek, kiket mindazáltal megczáfol Isendornius, és a' magunk *experientia*-ja, holott a' minapi nagy űstókös csillag, mellyet ez elmult esztendőben, Karácson havában nézünk, az Délen volt.

LXXXIV. Ha a' kérdés arról
lészzen. *Mitsoda idő tájban szoktanak
fel-tettzeni az űstökös csillagok?* Meg-
eggyeznek ugyan ebben, hogy
Tavaszzal ritkan, vagy ugyan
alig: Nyárban ritkábban; Tél-
ben leg-ritkábban. (mellynek
mindazáltal az *experientia* ellene
kiált) Őszszel leg-gyakrabban;
de fenn állásának és tartásának
idejéről, *meddig tartanak*, eggy-
mással koczódnak. Plinius és e-
gyebek ő utánna, leg-rövidebb
idejét, a' mellyben láttattathat-
nak, hét napi időnek, leg-hosz-
szabb idejét, nyolczvan napi-
nak, mondogallyák lenni. *Mások*
leg-hosszabb idejét, mint eggy
hat holnapnak tartják, mint Eu-
stachius, Keckermannus, ki azt-is
mondgya, hogy minden termé-
szet vizsgálók így tartják, amaz
theorema szerént, Semmi űstő-
kös csillag nem tarthat holnap-
nál többet, vagy tovább. Így
ért ro-

ért rola Seneca-is, *Quaest. nat. lib.*
7. cap. 12. mint Isendorn fel-jed-
zette. Némellyek azt írják, hogy
csak két vagy három holnapig
tartanak, mint Alstedius. *Mások*,
hat holnapoknál-is tovább, mint
Flavius Iosephus, ki azt írja, *lib.*
7. de bello judaico, hogy eggy ez-
tendeig láttzott Ierusálem felett
az űstökös csillag. Némellyek még
ennél-is tovább, annak példájá-
bol, melly *Anno 1572.* láttzott,
és tizen hat holnapokig volt, az
Cassiopea csillagzatban. Magirus,
Keckermannus, Alstedius, em-
lekeznek felőle, s' egyebek-is.

LXXXV. Így annak-okáért,
nincsen bizonyos felőlők. Vala-
mit irnak, mondanak, mind me-
rő azon csak gyanakodások, vé-
lekedések, és erőtelen gyenge
képzések. Ha azért, az űstökös
csillagok felől, alig lehet csak
valami kicsinyt-is, bizonyost és
nyilván valót, kapni, tudni,
egye.

egyebet a vélekedéssel, gyana-
kodásnál; hogy hogy lehet az
igengyen bizonytalan jövendő dol-
gokat, mellyeket az egy elő-
mindenható Isten, tud és lát,
azokból eleve meg-látni, és meg-
jövendőlni? Nem lehet semmi-
képpen. Ez az egyik és első fun-
damentom.

LXXXVI. A' máfik és *második*
fundamentom ez, hogy az űstókös
csillagok, ha ki ugyan jól meg-
gondolva akar hozzá szólni,
még nem is jegyek. Hát mit je-
lenthetnének? Fel-tézi ezt ön-
nön magának, Iulius Cæsar Sca-
liger, hogy meg-vizgálja, az
Cardanus ellen, *de Subtilitate* iro-
Könyveben, *Exercitat. 79.* Az űstó-
kös csillagok úgy mond, jegyek é vagy
szerező okok? És azt feleli. Egyiket
sem itilem; mert azt alítani, hogy az
űstókös csillag öli meg a' királyt, ne-
verséges bolondság. Annál inkább,
bogy a' fordítaná és vesztene a' Respu-
blicit

*blicitat. De még nem is jegyek, mint az
füst a' tűznek.*

LXXXVII. Ugyan-is, ha az
űstókös csillag, levegő égbé ter-
meni szokott tűzes állat, a' mine-
a' közönségefebb vélekedés tar-
tya, a' sem léfzen inkább, az
halando embereknek, országok-
nak es Városoknak veszedelmes
mutató jegy, mint a' több leve-
gő égben termő tűzes állatok,
minémű a' Röpülő Sárkány, Nya-
lo tűz, Szókdósó kecske, láng
gerenda, meg-rázott haito dár-
da. Eg nyilas, a' mint őket a'
Természet vizsgálók szokták ne-
vezni, és egyéb ezekhez hason-
lò dolgok, *meteorumok.* Ez a' má-
fodik.

LXXXVIII. Harmadik funda-
mentum, az melly meg-mutattya,
hogy az űstókös csillagok, a' kö-
vetkezhető vagy el-mulható go-
noszokat nem jelentik, az em-
berekre, országokra, városokra
jóni.

jöni, a' mint az jövendőlnő *Astrologusok* költik, ez, hogy ha szintén jegyek volnának is az űstókós csillagok, és valami jövendőt jelentenének, de mindazáltal természet szerént való, természetbéli jegyek volnának, és csak természet szerént való, természetbéli dolgokra mutatnának, miképpen az Egnek reggeli pirosága, jelent es mutat szelet és esőt, az estveli tiszta időt. *Matt. 16. vers. 2. 3.* A' Napnak szine, mikor le-megyén az égről, ha kékellik, esőt, ha veresellik, szelet, ama' vers szerént. *Caruleus pluvias denunciat, igneus Euros.* az az, Le-menéskor. A' kék nap esőt, a' piros mond szeles időt. Ha a' Hold sárga színű, esőt, ha piros, szelet, ha fejer, tiszta időt jelent. ama' szerént. *Pallida luna pluit, rubicunda flat, alba serenat.* az az, A' sárga hold esőt, a' veres hold szellőt, a' fejer szep napot ad

potád. A' vak Nap, és vak Hold, esőt. Az Holdudvara, ha jobban jobban sűrűdik, esőt, ha hirtelen el-olzol, szelet, ha lassan lassan ritkul, és mulik-el, tiszta időt, a' mint a' Természet vizsgálók akarják, főképpen *Alstedius. Phisic, part. 3. cap. 12.*

LXXXIX. Ha ki ilyeneket, tovább, és többet akar olvasni, olvashat *Pliniusnál, Hist. Nat. libr. 18. cap. 35.* Királyhegyi Iánosnál, vagy *Regiomontánusnál*, a' *Cisibán* vagy *Astronomiában*, az 33. részben, holott vannak a' Paraszt emberek regulai, az időnek változásáról. A' Nagy-Szombati. 1663. esztendőre való Kalendariumban. Holott vannak minden időre való jövendölések, *prognosticumok*, az Holnapoknak mi-voltából, a' tizenkét Holnapok szerént. A' fényes Napból tizenkettőig. A' Holdból, tizenháromig.

kettő.

X C. Így annak okáért, ha az űstókós csillagok, valami természet szerént való dolgot, ugyanint a' levegő égnek száraz voltát, nagy hevségeket, és jövendő szeleket, mint Plinius mondgya, ismét, föld indulást, vagy valami hasonló dolgot jelentenek nek-is, mi közti mindazáltal ezeknek az egészzen *contingens*, lehető vagy elmulható, Istennek és az embereknek szabados akarattya-
tol függő, szomorú veszedelmes *eventusok*hoz, jövendő dolgokhoz, mineműek, az hadakozások, veszekedések, haragok, gyűlölségek part-ütések, Fejedelmeknek halála, eretnekseg támadások, Republicaknek elveszesi és egyéb gonoszok. Ezek és ezekhez hasonló dolgok, nem a' természetnek rendit illetik, hanem azon kívül lesznek, és hogy a' természet szerént való dolgo-

dolgokból meg-ésmérje és tudgya valaki, minek-előtte meg-lennének, tellyeséggel lehetetlen. Ez a' harmadik.

X C I. *Negyedik fundamentum* ez, hogy (a' mint Scaliger-is írja) az halando emberek, ottan ottan, hol gyakrabban, hol ritkábban, hol egyet, hol kettőt egyszer mind, eleitül fogva, láttanak fokszor, mindazáltal semmi veszedelem azokat nem követte,

X C II. Példának-okáért, Világteremtése után, 1483. esztendőben volt egy, mellyet Alstedius, azok közül, a' mellyek tudtunkra vannak, az *Historicusok*ból és *Chronologusok*ból, leg-elsőnek mond lenni. Az után 1798. esztendőben, ismét egy, kit olly nagynak irnak hogy volt, mint a' fényes Nap, és az étszakának fetétségét, el-üzte. Christus Urunk születése után 13. esztendőveleggy, és 16. esztendőbennis

bennis egyy, véres, melly esztendőben holt-meg Ovidius-is, számki-vetesben. Ezenképpen, Christus születése után, 56. 57. 62. 73. 77. 78. &c. esztendőkben, egyy egyy. De azért ezeket semmi ehség, dög-halal, vér-ontás, és valami egyéb hasonlo emberi veszedelem, nem követte.

XCIII. Christus születése után 323, esztendőben egyy néhány tündöklött, 487. esztend. láttattanak izokatlan nagyok: 761, esztendőbennis, nem csak egyy, hanem kettő-is, egyyik Nap-keleten, a' másik Nap nyugáton, 942. esztendőbennis, nem csak egyy, de mindazáltal semmi dög-halal, ehség, vér-ontás, föld indulás, árviz &c. utánok nem lett.

XCIV Hasonloképpen Scaliger-is azt írja, ezent bizonyítván, hogy egyfzer s-mind ő-is kettőt látott, egyyik volt, reggeli,

geli, másik estveli: de semmi gonoszt nem hozott, s' mutatott, Plinius azt vallja hogy régenten egy tanította Aristoteles, hogy egyfzer s-mind eggynehányat is láthatni, de hogy gonoszt jövendőlnének, s' mutatnának, bezzeg azt oda nem köti.

XC V. Irnak ugyan és tesznek afféle szomorú veszedelmes dolgokat, nemelley űstökös csillagoknak fel-tetzése után az *Historicusok* és *Chronologusok*, mint Alstediusnál, az ő *Chronologia* jában meg láthatni. Példának-okáért. Ama' szakállas űstökös-csillag után, melly volt, Christus Urunknak 519. esztendejében, föld-indulást. Azok után az űstökös-csillagok után, mellyek láttzottanak Christus születése után, 367. és 377. esztendőkben, rettenetes nagy föld-indulást, melly csak nem az egész föld kerekességét őlzve rázta, és árvizet, melly Nicæa Városi,

roft, és fok szigeteket el-vesztett. Az után a' *Pogonias* után, melly Christus születése után, 459. esztendőben volt, ember ágyékában való pestist, s' az miatt való halált. Azok után az űstókös csillagok után, mellyek láttzottanak, Christus születése után; 181. és 190. esztendőekben, rettenetes nagy égest Roma Városában, mellyel a' Bekesség Temploma is meg-égett, a' Capitolum is. Hasonlatosképpen azokrol, mellyek, 984. és 1031. esztendőben láttzottanak, azt vélik, hogy ehéget, dög-halált és föld-indulást jelentettének.

XCVI. E'szerént, gyönyörködnek ugyan némellyek abban, hogy az ő *historiai* avagy *chronologiai* munkájokban, az űstókös csillagok után, efféle gonoszokat, és szomorú veszedelmes dolgokat tegyenek.

XCVII. De ok-nélkül cselekezik.

tartományok, és nemzetsegek között, mellyek felett járnak kelnek és vannak, és az mellyeknek lakositol lattatnak, mellyikre tartozzek. Erre-é vagy amarrá.

CIV. Mert az űstókös csillagok, az mint szemekkel lattjuk, az egen, vagy az levegő egben, eggy bizonyos helyhez nem kötettek, hanem eleg szaporan mennek, járnak, kelnek; nem maradnak valamelly nemzetseggnek, tartománynak, városnak és Országának, Zenuhjén allandoképpen, az az, egyenesen fejek felett levő pontján az Egenek, hanem minden orában, s' minden szempillantásban változtattják azt, ebből amabban, egyből másbin lépnek; nincsenek allandoul, ellenében, valamelly nemzetseggnek, tartománynak, országának, s' azokban levő embereknek. Nadirjának, az az, a' földnek egyenesen talpok alatt

levő pontianak, hanem az Zeni-
zet változtatvan, változtatták az
Nádir-t is; végezetre egyszer és
egyszer mind, láttának fok
Nemzetiségeknek, számtalan vá-
rosbelieknek, számos nagy Ren-
deknek: meg kerülük vagy egész-
ízen, vagy nagy részent ez föld-
kerekséget.

CV. Annakokáért, ha mi ár-
talmas jedzeft volnanak-is azok-
nak, kicsoda szabja, határoz-
za, s' alkalmazzattya azokat, erre
vagy amarra, az Nemzetiségre,
Várasra, Fejedelemre, &c. En-
nyi fok tartományok és nemzet-
ségek között, hogy ennek ve-
szedelmet, romlást, ehséget, dög-
halált jelencsenek; amának nem:
minden gonoszt csak amannak
mutassanak, egyébnek nem. Ki-
csoda meri azt mondani? Bi-
zony a' tökéletlen vakmerő bo-
lond csak.

C VI.

CVI. Ez mostani két űstókös
csillagok láttzottanak, Magyar-
nak, Olahnak, Tatárnak, Tör-
öknek, Bolgárnak, Görögnek,
Németnek, Tótnak, Horvátnak,
Lengyelnek, &c. fok egyéb nem-
zetiségeknek. Ki mit tud azért
belé, ambar tellyeséggel mind
igaz, volna-is minden ő reájok
fogott erejek, munkájok és je-
lentések, mellyet az jövendőlok
mondának, mellyikre hason e-
rejek, mellyikre czelozzon go-
nosz jövendőlesek? Allyon félre
annakokáért, ez az űstókös csil-
lagokból való jövendőles. Ez a'
hatodik.

CVIII. *Hetedik és mólso funda-
mentom* ez, hogy azok az fellyül
emlitett szomorú gonoszok, az
ehség, dögihalál, vérontás, &c.
Istennek igaz itiletiből, szokszor
reá bocsattattanak, s' vettetenek
az emberekre, nemzetiségekre,

D 4.

de azom-

de, azonban semmi üstökös csillagok előttök nem lattzottanak.

CVIII. Az élő Istenért! mennyi sűrű és szörnyű vérontások estenek eleitől fogva, berte szellel az föld kérekségében; melly rettenetes ehégek imitt amott egyszer-is mászor-is: melly iszonyu dőghalálok: sok Republicáknak melly nagy változás; melly szertelen veszedelmes árvizek: mely kárhozatos éretnekségek, és mennyi sok veszedelmek, &c. nem lévén semmi üstökös csillag előttök. Elő hozok némelly példákat az Chronologiából.

CIX. Christus születése után. 1095. eszten. olly nagy árviz lőtt Syriában, hogy miatta, száználkül való sok emberek veszték-el. 1162. esztend. Frisiában az árviz, egynéhány ezer embert és bármot vesztett-el. 1421. esztendőben, ugyan az árvizzel, veszett-

veszett-el száz ezer ember, és hetvenkét falu. 1598. Roma városában az Tiberis vizének aradása, ölt meg más fel ezer embereket, és meg-becsülhetetlen kárt tett Roma városának, és az szomszéd helyeknek. 1612. eszt. az árvizek miatt, Galliában tizenkét faluk, és négy száz emberek vesztének-el. Ez szerint nem igen régen. 1662. esztendőben, Kis Afzszony havában, az Kelmárki hegyekről veltlen jövő iszonyu árviz, sok falut és embert vesztett-el. De azonban ezeket az veszedelmes dolgokat semmi üstökös csillag meg nem előzte. *nyilván előzde.*

CX. Christus születése után. 1295. esztendőben, némelly havafokban, tizenöt kerített városok töröltetnek-el az föld indulás miatt. 1450. eszten. Neapolist igen meg razta az szörnyű föld indulás, és törölt-el abban

Es az or-

az országban, harmincz ezer embert. 1612. esztendőben. Lemgoviban, és Bileveldaban az föld indulás négy egész hetig tartott. De azért ezeknek az szomorú dolgoknak előtte, semmi űstókós csillagok nem voltak.

CXI. Christus születése után, 1612. esztendőben, Osnabrug városban, ezer és négy száz; Magdeburgumban ismét, ötszáz ház égett-meg. 1640. esztendőben, Sz. György havában, Sz. György napján, s' utánna egynéhány nappal, azon hónap, 26. napján. Ismét, 1655. esztendőben, Debreczen városának nagy része lángot vét, s' éktelen rohogással elég. Hasonloképpen az előtt, 1564. esztendőben kétszer, 1565. esztendőben ismét újjobban, Székely Antal által, 1580. esztendőben viszont. Az után, 1623. és 1639. esztendőkben,

ben, ezen Debreczen városának szertelen romlása, veszedelme lett a' tűz miatt. 1660. esztendőben. Az Hajdu városok, temerdeki Faluk, sok Kastelyok. Váracskák, Mező-városok, Szejdi Ahmet Vezér dühösege miatt, kevés napok alatt meg-égnek. De azért az, e' romlások előtt való esztendőkben, senki csak egy űstókós csillagot sem látott.

CXII. Christus születése után, 1346. esztendőben, szörnyű vér-ontás volt a' Keresztyének között. Mert az Anglusok vágtanak le a' Gallusokban, harmincz ezer embereket, azok között, tizenegy Fejedelmeket, nyoltzvan Zászlós urakat, ezer és két száz Nemes fő embereket. 1441. esztendőben. Erdélyben Sz. Imrenél, Hunyadi Iános által, fegyver élivel husz ezer Török hull el. 1443. esztendőben, Nandor-

Fejér várnál, azon Hunyadi Iános, Isten segítségéből, harmincz ezer Töröknek megyen végere. 1525. esztendőben a' paraszt had, egész nagy Német országban, többet vesztett el hatszáz ezer embernél. 1657. esztendőben az egész Magyar Tabor, az ő Légyel országba valo *expeditio*ját, hadi elmenéset, igen igen nyavalyásul végezvén, Podolyába a' Tatárok predájává tétetik. 1664. esztend. a' Török Nemzetségnek Horvát országban a' Muravizénél, szörnyű veszedelme lézen. Ugyan annak, és az Oláhságnak Leva váránál, &c. De azért hol voltak az űstökös csillagok, a' melylyek ezeket meg-előzték, és meg-jelentették volna?

CXIII. E' szerént, Budát, Nador Fejérvárt, Székes Fejérvárt, Szigetet, Egret, &c. a' felső *seculum*ban. 1660. esztendőben Váradot

Váradot, és fok erősegeket. 1663. esztendőben Ersek-Ujvárat, és több Magyar Varakat, a' Török meg veszen. De ezeknek előtte jövendőül, semmi űstökös csillag nem volt.

CXIV. Christus születése után 1035. esztendőben, azt írják, hogy világ szerte valo dög. halál volt. 1315. esztendőben a' dög. halál és ehség olly igen kegyetlenkedtenek szerte széllel, hogy többnek itiltettenek lenni, a' kik meg-holtanak, mint a' kik életben meg-maradtak. 1359. esztendőben, olly szörnyű dög. halál uralkodott Olasz országban, mint Petrarcha hozza-elő, hogy ezer ember közzűtis alig maradt tiz. 1644. 1661. és 1662. esztendőkben, széllel Magyar országban nagy dög. halál grassált, de ezeknek a' *pestifek*nek előtte nem jártak űstökös csillagok. Hanem ha

ki azt mondaná az űstőkős csillagot, az utolsó dög halál jelentőjének, mellyet a' Nagy Szombathi *Astrophilus* az 1663. esztendőre való Kalendariumjában, a' Magyar Chronika vége-felé. 1661. esztendőre tett, azt írván, hogy 3. Febr. tettzet fel, és 17. Febr. mult-el. De nem tudom, látta-e ezt egyéb valaki. Mi ide nyilván eszünkben nem vettük, nem lástuk, s' nem hallottuk.

C X V. A' Fejedelmi emberek halálát sem mutatják az űstőkős csillagok. Mert a' midön semmi űstőkős-csillagok nem volnának, világi életeket ágyokban el-vegezik a' Felsőes Romai Császárok, Császárnék. Királyok, Királyné aszszonyok. Fejedelmek, Fejedelem aszszonyok, Urak, és Ur-aszszonyok, és sok méltóságos emberek. Nem lástik semmi űstőkős-csillag az egen.

égen, s' azonban meghal, Rudolphus, II. Ferdinand, III. Ferdinand, és Ferdinandus Carolus. Nem láttzik semmi űstőkős-csillag sohul az égen, s' azonban, nem sok esztendők alatt, fegyver miatt ki-mulnak, II. Rákóczi György, Barcsai Akos, Kemény Iános, Erdélyi Fejedelmek. Tellyeffek efféle példakkal minden Chronikák, vagy *Chronologiák*, és *Historicusok*nak irási, s' munkái.

C X V I. Ezekből azért az hét fundamentomokból, azt itilem, hogy nyilvánvalová tétettetett imez, hogy az űstőkős-csillagok, a' mint régen, ugy ma-is, semmi afféle szomorú veszedelmes állapotot, pestist, ehséget, hadakozást, veszekedést. párt-ütést, Fejedelmi emberek halálát, *Republicaknak* és *Birodalmoknak* változását, *Városoknak* veszedelmét,

delmet, romlását, &c és egyéb gonoszt nem jelentenek: hogy azokból ezeket és ezekhez hasonló gonosz dolgokat nem jövehdőlhetni: hogy nem is keljövendőlni: és hogy nem is szabad a' Keresztyén embernek jövehdőlni.

CXVII. De talám igen bizván a' Nagyságod kegyelmességéhez, meg is bántottam hofziska irásommal Nagyságodat. Negyed nap alatt irtam ezeket sietve, mellyeket szebben s' tisztábban, negyed nap alatt alig irtathaték-le. Az hofziskas irásról, melly szándékom és igyekezésem kívül esett, legyen bocsánat. Tovább nem megyek.

CXVIII. Bé-rekeztem ama' Jeremiás Prophetának, vagy Jeremiásnál, magának az Istennek parancsolattyaival: *Az égen való jegyeiktől meg ne ijedgyetek:* Nagyságod

god az ilyen égen való jegyeiktől, kik között valok az űstókós csillagok-is, mint ezek a' mostaniak-is, meg ne ijedgyen, Istenben bizzek. *Spes confisa DEO, nunquam confusa recedit.* az az, A' ki bizik Istenben, nem esik az szégyenben. Ő felségét, tellyes szivből, és tellyes lélekből szeresse. *Azoknak kik az Istenet szeretik, mindenek javokra szolgálnak.* Rom. 8. vers. 28. Egyedül Ő felségének szolgállyon, és Ő felségét tisztelyle lélekben és igazságban Ugy várhat a' méregből-is mézi édesseget. A' mostani űstókós csillagokból, mellyeknek mindenike farkas, és némellyeknek ha élnének, *Pogonia*snak mondatatnék mindenik, ne jövehdőllyön. Mert az olyan jövehdőlő *utálatossága' Iehovanak*, az mindenható Istennek előtte. Deut. 18. vers. 12. Magát egész-szen

100 AZ ŰSTÖKŐS

Istenre és az ő kegyelmes gond-viselésére bizza, Igy lé-
szen, hogy végben mennek min-
den jó szándéki, gondolati, *Prov.*
16. vers. 4. Büntől magát ojjá,
bünt tenni féllyen. Mert a' bü-
nök a' következő gonoszok-
nak jelentői, mutatói, mint o-
kok az ő gyümölcsseinek.

CXIX. Eggyet adok hozzá.
Mikor űstökös csillagokat lát az
égen, ezt forgassa szájában, az
mit régen, I. Lajos, Károly Csa-
szár fia. Magyar országnak hu-
szonhetedik Királya, a' tizen-
negyedik *seculumban*, az *Astrolo-*
*gus*nak nagy áhítatosán monda,
midőn nagy űstökös csillagot lá-
tott volna. *Felnyünk ennek az űstökös-*
csillagnak Teremtőjétől, nem magától
az űstökös csillagtol.

CXX. Az életnek halálnak
Ura Istene. Nagyságodat, élet-
ben egészségben tartsa-meg, es
enged-

CSILLAGOKRÓL. 101

engedgye, hogy ez tündöklő
űstökös-csillagok után, Nagysá-
god, böldeg és jó berencsés dol-
gokat érjen. Írtam Debreczen-
ben. Christus születése után.
1665 esztendőben. 13. napján.
Bold. Aszíz. havának.

Nagyságodnak alázatos Szolgája.

KOMAROMI C. GIÖRGY.

V E G E.

Írtam Debreczenben 1665. 13. Január.

Spes nunquam confusa recedit.

Ō Dominus Jesu

*Da nobis nosse voluntatem
tuam in verbo tuo
satisfaciam:*

liber nos ab omni malo

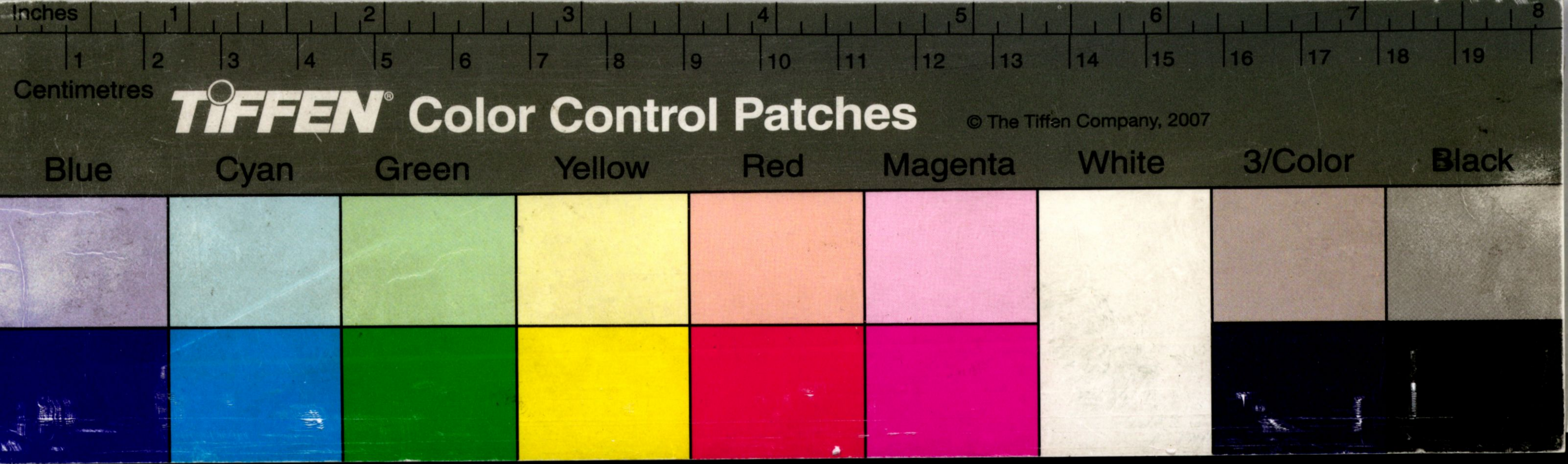
Handwritten notes at the top of the page, including the number 173.

KEGYES OLVASO

Az Nyomtatásban, olly derekas fogvatkozás, melly meg-gatol-hatna az olvasásban, nem esete ugyan, mindazáltal azon kívül, hogy a' pag. 47. ad 57. az helyett **AZ ASTROLOGUSOKRÓL.** kell olvasnod. **AZ ŰSTÖKÖS CSILLAGOKRÓL.** az bűtükben vala mi fogvatkozások akadnak elődben. De így jobbits meg. Pag. 12. lin. 7. ol. magasztaltatásit: p. 38. l. 3. olv. *Zodiacuson:* l. 17. olv. mélyebben. p. 66. l. 2. olv. esztendőben: l. 3. ol. mellynek: p. 74. l. 4. ol. igen igen: p. 78. l. 20. Republicaknak.

Egyeb, úgy itilem, elődben nem akad akadályul.

Handwritten text in a rectangular box at the bottom of the page, possibly a library or collection stamp.

Handwritten: 1700
1700

KEGYES OLVASO

Az Nyomtatásban, olly derekas
fogyatkozás, melly meg-gatol-
hatna az olvasásban, nem esete
úgyan, mindazáltal azon kívül,
hogy a' pag. 47. ad 57. az helyett
AZ ASTROLOGUSOKROL.
kell olvasnod. **AZ VSTOKOS**
CSILLAGOKROL. az bő-
tükben vala mi fogyatkozások a-
kadnak elődben. De így jobbits
meg. Pag. 12. lin. 7. ol. magasztal-
tatásit: p. 38. l. 3. olv. Zodiacuson:
l. 17. olv. mélyebben. p. 66. l. 2.
olv. esztendőben: l. 3. ol. melly-
nek: p. 74. l. 4. ol. igen igen: p.
78. l. 20. Respublicaknak.

Egyeb, úgy itilem, elődben nem
akad akadályul.

Handwritten: 1700
1700

